

Clingendael kondigt nieuwe opleiding aan voor Europees 'Supercommissariaat'

Uittocht diplomaten naar EEAS op komst

Het instituut Clingendael wil een opleiding opzetten voor diplomaten die een functie ambiëren bij de European External Action Service (EEAS), de toekomstige centrale diplomatieke dienst van de Europese Unie. Wat de consequenties zullen zijn voor het ministerie van Buitenlandse Zaken is nog onvoorspelbaar: 'De EEAS is enerzijds een bedreiging, anderzijds een kans om de invloed van Nederland in de wereld te vergroten.'

BZ • 'Als ik Europa aan de lijn wil krijgen, welk nummer moet ik dan draaien?' vroeg Henry Kissinger zich ooit af. Dat probleem is binnenkort opgelost als de Europese Unie haar eigen diplomatieke dienst krijgt, de EEAS. De contouren van de nieuwe organisatie zijn nog erg vaag, maar achter de schermen wordt er al druk gewerkt aan de oprichting van de dienst, die direct onder de Hoge Vertegenwoordiger van het Gemeenschappelijk Buitenlands en Veiligheidsbeleid (GBVB), momenteel Javier Solana, zal ressorteren.

Volgens een eerste voorzichtige schatting van het European Policy Centre in Brussel zal de EEAS ongeveer 5.000 medewerkers tellen, waarvan een derde door de EU-lidstaten moet worden geleverd. De vraag is in hoeverre het ministerie van BZ hierop is voorbereid.

'Het is te verwachten dat de lidstaten, dus ook Nederland, hun betere diplomaten ter beschikking willen stellen aan de EEAS, om daarbinnen zoveel mogelijk invloed te krijgen,' meent Ron Ton, hoofd diplomatieke opleidingen van Instituut Clingendael, dat momenteel druk doende is met buitenlandse zusterinstellingen een consortium te vormen dat gericht is op het trainen van Europese diplomaten. Ton is nu al betrokken bij het European Diplomatic Program van de Europese Unie, dat sinds zeven jaar functioneert en waar de Europese ministeries van Buitenlandse Zaken ieder jaar twee medewerkers naar afvaardigen. Ton: 'Binnen het European Diplomatic Program, dat is geconcentreerd op het gemeenschappelijke buitenlandse en veiligheidsbeleid, wordt de komst van de EEAS al behandeld als trainingsonderdeel, maar bij de nieuwe opleiding die wij in gedachten hebben zou die centraler moeten worden gesteld. Daarnaast is ook de Europese Commissie begonnen met een eigen trainingsprogramma.'

Hoofd diplomatie Ron Ton van Clingendael

Aanloofphase

Ton signaleert dat het in de coulissen van de diplomatieke wereld een drukte van belang is rondom de EEAS, maar dat er officieel nog weinig actie is te bespeuren. 'Het ligt nu allemaal nog erg gevoelig, omdat de Ieren volgende maand nog hun goedkeuring moeten geven aan het Verdrag van Lissabon, dat de basis vormt van de oprichting van de EEAS. Het Verdrag moet nog worden geratificeerd en treedt per januari 2009 in werking, vandaar de voorzichtigheid die nu nog wordt betracht. Toch zie je

'DE EEAS ZOU OOK CONSULAIRE TAKEN EN VISABELEID KUNNEN OVERNEMEN'

bij veel denktanks dat de EEAS nu al heel hoog op de agenda staat'

Ton verwacht een 'lange aanloofphase' voordat de EEAS werkelijk in *full swing* zal zijn. 'Het is een proces van aftasten. Dat zal naar verwachting gebeuren met een soort proefmissies, zoals een EU-missie naar de Afrikaanse Unie in Addis Abeba.' Van de 23.000 ambtenaren die in dienst van de Europese Commissie zijn, werken er ongeveer 6.000 in Brussel en bij de buitenlandse missies van de commissie op het terrein van de externe betrekkingen, aldus Ton, maar dat betekent niet dat die mensen automatisch doorvloeien naar de EEAS. Ton: 'Afgesproken is dat het personeel van de EEAS geleverd wordt door de commissie, het raadssecretariaat en de lidstaten. Getalsmatig is de Commissie in het voordeel, want de Raad heeft nu niet meer dan 260 mensen werken op het secretariaat, en als de EEAS inderdaad 5.000 ambtenaren zou tellen, zoals de niet

onrealistische verwachtingen zijn, dan zou het ondoenlijk zijn voor de raad. De ambtenaren van de commissie zijn vooral technisch goed onderlegd, maar daarmee zijn ze nog niet gelijk diplomaat, want dat is toch een vak apart, al heeft de commissie inmiddels al zo'n 125 vertegenwoordigingen wereldwijd.'

Bedreiging

Wat de EEAS aan taken zal uitvoeren is een kwestie van veel speculatie. Ron Ton: 'In het Verdrag van Lissabon staat dat de Hoge Vertegenwoordiger de eindregie heeft over de activiteiten van alle leden van de Europese Commissie die gemoeid zijn met externe betrekkingen. In die zin zou het dus inderdaad echt gaan om een soort supercommissaris. Een echt grote verandering is dat de EEAS zich bezig gaat houden met politieke vraagstukken, bijvoorbeeld mensenrechten en crisisbeheersing. Daarnaast zijn er signalen dat de EEAS zich ook zal ontfemen over vraagstukken van militaire aard. De EEAS zou ook consulaire taken en visabeleid kunnen overnemen.'

Voor kleinere EU-landen, met name de nieuwe lidstaten uit Midden-Europa, is de EEAS een geschenk uit de hemel. Ton: 'Die landen hebben in veel delen van de wereld helemaal geen diplomatieke vertegenwoordiging, en zien in de EEAS dan ook hun toekomstige ambassade, terwijl de andere landen in de Unie juist zeer beschroomd zijn om de missies zo te noemen, gezien het politiek delicate karakter ervan – uiteindelijk mag de Hoge Vertegenwoordiger ook geen minister van Buitenlandse Zaken worden genoemd. Voor Nederland, dat uiterst actief is op diplomatiek gebied maar toch relatief een kleiner land in de unie is, is de EEAS enerzijds een bedreiging en anderzijds een kans om de invloed in de wereld te vergroten. Wat betreft de detachering is te verwachten dat de ministeries van Buitenlandse Zaken de komende maanden hun betere mensen naar voren zullen schuiven voor de EEAS, die dan zullen worden geselecteerd op competentie. Daarnaast speelt bij de werving natuurlijk ook een rol dat alle EU-landen evenwichtig vertegenwoordigd zijn.'

Het ministerie van Buitenlandse Zaken vindt het nog te vroeg om commentaar te leveren op de komst van de EEAS, laat een woordvoerder weten. Het ministerie wacht eerst de ratificatie van het Verdrag van Lissabon af. <

[René Zwaap]